

Směrnice Centra pobytových a terénních sociálních služeb Zbůch č. 41

Protikorupční program

Účinnost od:

1. ledna 2019

Zrušovaný předpis:

Směrnice č. 41 s účinností ze dne 13. června 2018

Počet stran:

6

Zpracoval:

Milada Tomanová

OZO v prevenci rizik

Dne: 27. prosince 2018

Revize:

Dne :

Schválil:

Mgr. Dagmar Terelmešová

ředitelka organizace

Dne: 31. prosince 2018

Dne:

Pozbylo platnosti dne

I. Úvod

Korupci je možné charakterizovat jako vztah mezi dvěma subjekty, jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak očekává, že za tuto poskytnutou výhodu mu bude slíbená materiální či nemateriální odměna poskytnuta.

S korupcí souvisí přijímání úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství, zneužití pravomoci, neoprávněné nakládání s osobními údaji, zneužití informace a postavení v obchodním styku, sjednání výhody při zadávání veřejné zakázky nebo při veřejné soutěži.

Cílem Protikorupčního programu je snižovat motivaci zaměstnanců ke korupci, odrazovat je od korupčního jednání, nastavit účinné kontrolní mechanismy, a tím snižovat možnost výskytu korupčního jednání a zvyšovat pravděpodobnost jejího odhalení.

Směrnice vychází z Příkazu ministryně č. 20/2018 „Interní protikorupční program Ministerstva práce a sociálních věcí“.

II. Vytváření a posilování protikorupčního klimatu

Prostředí, ve kterém je odmítáno korupční jednání a je zdůrazňována ochrana majetku, je základem interního protikorupčního programu v CPTS Zbůch.

Hlavními nástroji pro budování takového prostředí jsou osvěta, posilování morální integrity zaměstnanců, aktivní propagace etických zásad, kontrola dodržování etických zásad a nastavení důvěryhodného mechanismu pro oznámení podezření na korupční jednání.

Cílem protikorupčního programu je snižování motivace zaměstnanců ke korupci a zvyšování pravděpodobnosti jejího odhalení.

1) Propagace protikorupčního postoje

Protikorupčním postojem se vedle vlastní bezúhonnosti rozumí dodržování právních a vnitřních předpisů, zdůrazňování významu ochrany majetku, zdůrazňování důležitosti existence a dodržování etických zásad při výkonu práce, propagace jednání odmítajícího korupci a důraz na prošetřování podezření a na vyvození adekvátních, trestně právních, disciplinárních a jiných opatření v případě prokázání prošetřovaných skutečností.

Za prosazování protikorupčního postoje v organizaci zodpovídají průběžně jednotliví vedoucí zaměstnanci.

Zásadní vliv na formování protikorupčního postoje mají v jednotlivých činnostech právní předpisy. Nezbytnou součástí procesu je důkladná analýza možných korupčních rizik.

2) Etický kodex

Zásady etického kodexu představují souhrn základních, obecných hodnot a principů etického chování, které ctí každý, kdo plní úkoly jako zaměstnanec. Jedná se mimo jiné o nestrannost, objektivitu, rychlost a efektivnost či jednání bez předsudků. Kodex tak vytváří základ pro důvěru.

Etický kodex vymezuje a podporuje žádoucí standardy chování a jednání zaměstnanců a slouží k propagaci čestného a etického jednání, resp. nežádoucího chování. Stanovuje

chování a povinnosti zaměstnanců, které nevyplývají ze zákona nebo z vnitřních předpisů, detailněji rozvádí problematické oblasti, jako jsou např. dary, střet zájmů, apod. Správně implementovaný etický kodex zaměstnanci znají, rozumí mu a dodržují jej.

Pouhá existence etického kodexu není dostačující, je třeba zajistit dostupnost etického kodexu všem zaměstnancům, pravidelné vysvětlování jejich obsahu a zároveň nastavení kontrolních mechanismů ověřujících jejich dodržování. Porušení etického kodexu musí být porušením povinností vyplývajících z vnitřních předpisů organizace.

Účelem je propagovat obsah etického kodexu mezi podřízenými zaměstnanci a aktivně prosazovat a kontrolovat jeho dodržování a při přijetí nového zaměstnance poskytovat informace k zásadám etického kodexu.

3) Vzdělávání zaměstnanců

Vzdělávání zaměstnanců v protikorupční problematice se zaměřuje na vysvětlování obsahu etického kodexu, na zvyšování schopnosti rozpoznat korupci, na zvyšování povědomí o ochraně zaměstnanců, kteří oznámili podezření na korupci, na postupy organizace v případě potvrzení korupčního jednání.

Prioritní je, zaměřit se na zaměstnance, kteří vykonávají činnosti, u kterých jsou definována korupční rizika, seznámení zaměstnanců v oblasti boje s korupcí, zajistit průběžné vzdělávání, zejména na poradách, se zaměřením na význam ochrany majetku, na vysvětlování obsahu etického kodexu, na zvyšování schopnosti rozeznat korupci, na zvyšování povědomí o ochraně zaměstnanců, kteří oznámili podezření na korupci, na postupy organizace v případě potvrzení korupčního jednání a seznamovat zaměstnance se všemi interními předpisy.

Vzdělávání zaměstnanců v protikorupční problematice se zaměřuje na význam ochrany majetku státu, na vysvětlování obsahu etického kodexu, na zvyšování schopnosti rozpoznat korupci, na zvyšování povědomí o ochraně zaměstnanců, kteří oznámili podezření na korupci.

4) Systém pro oznámení podezření na korupci

Efektivně nastavený systém pro oznámení podezření na korupci zaměstnanci či třetími osobami ulehčuje možnost oznamovat podezření na korupční jednání.

Správně vytvořený systém pro oznamování podezření na korupci poskytuje zaměstnancům odpovídající prostor a prostředky, k jejichž využití mají zaměstnanci důvěru a cítí se po oznámení podezření na korupci bezpečně.

Tento systém je dvoustupňový: nejprve úvodní posouzení relevance oznámené informace a následně prověření oznámených informací.

Oznámení podezření na korupční jednání je možné podat písemně vhozením do schránky označenou „STÍŽNOSTI“ nebo ústně.

Jsou prověřována všechna doručená podání, včetně anonymních, která obsahují podezření na korupci, pokud obsahují konkrétní důkazy o korupci nebo jiné konkrétní poznatky podporující domněnku korupce.

Oznámení na korupci by mělo obsahovat následující informace:

a) identifikace osob podezřelých ze spáchání nepřipustného jednání a všech zúčastněných osob, případně osob profitujících z nepřipustného jednání,

- b) podrobný a souvislý popis nepřipustného jednání včetně časového sledu,
- c) konkrétní důkazy o nepřipustném jednání nebo jiné konkrétní poznatky podporující podezření ze spáchání nepřipustného jednání.

5) Ochrana oznamovatelů

Oznamovatel je zaměstnanec, který upozorňuje na závažná nekalá jednání, která mohou ohrozit nebo poškodit organizaci a její cíle. Ochrana oznamovatelů je systém nestranného posuzování jakéhokoliv jednání, které lze považovat za hrozbu, diskriminaci nebo represii za to, že podal oznámení o podezření na korupční jednání nebo protiprávní jednání. V případě, že oznamovatel požádá, aby jeho jméno nebylo uváděno, musí být po celou dobu šetření zachována jeho anonymita.

Ochranou oznamovatele je nastavení postupů a pravidel, které zajistí podporu a ochranu osobám v dobré víře upozorňujícím na možné protikorupční jednání. Součástí této ochrany je systém nestranného posuzování jakéhokoliv jednání vůči zaměstnanci, které lze považovat za hrozbu, diskriminaci nebo represii za to, že podal oznámení o podezření na korupční jednání. Rovněž je třeba zajistit i ochranu zaměstnanců, u kterých se v rámci posouzení neprokáže pochybení. Tato ochrana je zajišťována etickou komisí.

III. Transparentnost

Transparentnost umožňuje veřejnou kontrolu hospodaření zaměstnanci a tak zvyšuje pravděpodobnost odhalení korupce a tím odrazuje od korupčního jednání.

Transparentní postupy zpřístupňování se používají zejména u informací o nakládání s veřejnými prostředky a o struktuře a kompetencích při rozhodování.

Zveřejňování informací se provádí v souladu s platnou legislativou.

Transparentnost posiluje veřejnou kontrolu nad hospodařením a zároveň zvyšuje pravděpodobnost odhalení korupce.

1) Zveřejňování informací o veřejných prostředcích

Zveřejňují se informace o struktuře organizace vyjadřující vztahy podřízenosti a nadřízenosti:

- a) informace o rozpočtu a o hospodaření s ním,
- b) informace o nakládání s majetkem,
- c) informace vztahující se k výběru dodavatelů, vč. veřejných zakázek,
- d) informace vztahující se k poskytování grantů, dotací, evropských či jiných fondů,
- e) informace vztahující se k nakládání s majetkem státu, s nímž má právo organizace hospodařit,
- f) informace o uskutečněných veřejných zakázkách, uzavřené smlouvy, vč. dodatků,
- g) informace o nabídce nepotřebného majetku,
- h) informace o smlouvách uzavřených nad 50 000 Kč,
- i) informace o zveřejňování seznamu poradců a poradních orgánů.

2) Zveřejňování informací o systému rozhodování

Zveřejňování informací o systému rozhodování je myšleno transparentní aktivní zpřístupňování informací o organizační struktuře a kompetencích při rozhodování. Informace jsou součástí povinně zveřejňovaných informací podle zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

IV. Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

Aktivní řízení korupčních rizik napomáhá identifikovat oblasti se zvýšeným korupčním potenciálem a prověřovat a posilovat existenci a funkčnost kontrolních mechanismů v těchto oblastech.

Aktivní řízení korupčních rizik spolu s manažerskou odpovědností a účinným nastavením kontrolních mechanismů v rizikových oblastech je základním nástrojem boje proti korupci.

Cílem je nastavit účinné řídicí a kontrolní mechanismy a zajistit efektivní odhalování korupčního jednání.

Veškerá problematika vztahující se k tomuto cíli je zahrnuta do následujících směrnic:

- 01 - Oběh účetních dokladů;
- 07 - Poradní komise ředitele – obsahuje mimo jiné jednacích řády Komise pro hospodaření s majetkem a likvidační komise;
- 12 - Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 ve znění pozdějších předpisů;
- 14 - Zásady kontrolní činnosti;
- 30 - Organizace a řízení rizik;
- 37 - Zásady pro zadávání veřejných zakázek, uzavírání smluv a používání přímých objednávek.
- 44 - Zásady řídicí kontroly

1) Identifikace a hodnocení korupčních rizik

Provádí pravidelně alespoň jedenkrát ročně a toto hodnocení obsahuje:

- a) identifikaci a hodnocení korupčních rizik ve všech činnostech organizace,
- b) vytvoření katalogu korupčních rizik,
- c) stanovení strategie řízení korupčních rizik,
- d) přijetí opatření ke snížení pravděpodobnosti či dopadu korupčních rizik,
- e) sledování rizikových oblastí.

2) Monitoring kontrolních mechanismů odhalující korupci

Pravidelné testování kontrolních a řídicích mechanismů používaných k identifikaci a odhalování korupčního rizika je důležité proto, aby se zjistilo, jak jsou tyto mechanismy účinné pro identifikaci a odhalování korupčního jednání. Na základě zjištěných korupčních jednání bude nezbytné implementovat opatření, která zamezí opakování korupčního jednání.

Výsledky monitoringu kontrolních a řídicích mechanismů využívat jako jeden ze základních podkladů pro plánování kontrol a interních auditů v dlouhodobých a střednědobých plánech. Kontrolní a auditní činnost cílit do oblastí se zvýšeným korupčním potenciálem. Výsledky kontrol a auditních zjištění pak zpětně využívat k dalšímu ošetření korupčních rizik a stanovování opatření k jejich eliminaci.

V. Postup při podezření na korupci

Bezodkladná reakce na podezření na korupční jednání zvyšuje pravděpodobnost jeho úspěšného prověření. Důkladná analýza příčin vzniku korupčního jednání je pak zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko opakovaného výskytu korupce.

1) Postup při prošetřování podezření na korupci

Nejprve je třeba bezodkladně prověřit relevanci oznámeného podezření na korupci. Je zapotřebí minimalizovat škody způsobené korupčním jednáním a zabránit opakování korupčního scénáře. Pravděpodobnost úspěšného prověření korupce zvyšuje bezodkladná reakce při vzniku podezření na korupční jednání. Následná důkladná analýza příčin vzniku korupčního je zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko opakovaného výskytu korupce.

V počáteční fázi je provedeno posouzení relevantnosti oznámené informace. Pokud je oznámení vyhodnoceno tak, že se skutečně může jednat o korupční jednání, je v rámci vlastního šetření provedeno ověření získaných informací, důkazů a poznatků, které byly dále získány, a to s maximální možnou mírou diskrétnosti a opatrnosti.

V případě, zjištění, že by mohlo dojít ke spáchání trestného činu, postoupí se přímo orgánům činným v trestním řízení.

Při šetření musí být zachováván princip presumpce nevinny a je dbáno na ochranu osobních údajů oznamovatelů i osob, proti nimž podezření směřuje. Pokud bude závěrem šetření, že neexistují žádná zjištění na podporu podezření z možné korupce, bude v této části šetření oznámení ukončeno.

2) Etická komise a prošetřování rizikových oblastí

V organizaci je zřízena nezávislá etická komise, která provádí prošetření veškerých oznámení. Prošetření prováděná etickou komisí má za cíl shromáždit fakta k posouzení podezření z porušení zákona nebo interních předpisů a případně doporučit vedení organizace následná opatření.

Etická komise se ve své činnosti zabývá i samotnou implementací a dodržováním etického kodexu jako celku, což představuje také jeden z jejích hlavních cílů.

Etická komise si klade za cíl posílit loajalitu zaměstnanců k organizaci. Vedoucí zaměstnanci při výkonu své pracovní činnosti jdou příkladem vlastním naplňováním a dodržováním etického kodexu.

Pravomoc a působnost etické komise je vymezena interním předpisem, ve kterém jsou stanoveny zejména požadavky na jednotlivé její členy včetně povinnosti mlčenlivosti ve vztahu k záležitostem a informacím, o kterých se členové dozvědí při své činnosti či v souvislosti s ní. Jedním z hlavních úkolů je prověřovat případy oznámení či upozornění na korupční a neetické jednání.

3) Následná opatření

Pokud dojde k prokázání korupčního jednání, musí být provedena nápravná opatření, a to podle okolností ve třech rovinách:

- a) úprava vnitřních procesů,
- b) řešení vzniklých škod,
- c) disciplinární opatření.

U každého prokázaného případu, u kterého bylo analyzováno korupční jednání, analyzovat příčiny možného vzniku korupčního jednání a preventivně minimalizovat rizika spojená s opakováním závadového jednání. I z šetření, které nepovede k prokázání korupčního jednání, je možné získat poznatky o nutnosti přijetí preventivních opatření k zabránění možného korupčního jednání.

4) Pověření

Pověřeným orgánem pro prošetření podezření na korupci je porada vedení na podkladě podnětů z finanční kontroly, etické komise, popř. podnětů zaměstnanců, uživatelů nebo jiných osob.

VI. Vyhodnocování interního protikorupčního programu

- 1) Cílem vyhodnocování je zdokonalovat protikorupční program. Vyhodnocení účinnosti je zaměřeno na plnění všech jeho částí, na účinnost tohoto plnění a na přijatá nápravná opatření.
- 2) Vyhodnocením je pověřena osoba, která je pověřena finanční kontrolou.
- 3) Termín pro vyhodnocení je 15. září (nestanoví-li nadřízené ministerstvo jinak), tak aby korespondoval s termínem 30. září, kdy je podle schválené Strategie vlády v boji s korupcí stanoven termín pro každoroční pravidelné vyhodnocení interního protikorupčního programu, jeho aktualizaci a zveřejnění na internetových stránkách.
- 4) Obsahem zprávy je stav uplatnění protikorupčních nástrojů a plán jejich nápravných opatření, počet identifikovaných podezření na korupci a výsledky jejich prověření, výsledek hodnocení účinnosti protikorupčního programu.
- 5) Zveřejnění zprávy bude provedeno na webových stránkách CPTS, kde je umístěna i tato směrnice (www.centrumzbuch.cz).